

Türkiye’de Turistik Konaklama Türlerine ve Dağılışına Coğrafi Bir Bakış

A Geographic view on the Touristic Accommodation Type and Distribution in Turkey

Mehmet Akif CEYLAN – Mehmet Emin YAKUT

Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul, maceylan@marmara.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-1195-7436

Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Bingöl, meyakut@bingol.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-2745-7110

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi – Date Received	2 Mayıs / May 2021
Kabul Tarihi – Date Accepted	23 Haziran / June 2021
Yayın Tarihi – Date Published	25 Haziran / June 2021
Yayın Sezonu	Nisan – Mayıs– Haziran
Pub Date Season	April – May – June

Atf / Cite as: Ceylan, M. A.-Yakut, M. E. (2021). Türkiye’de Turistik Konaklama Türlerine ve Dağılışına Coğrafi Bir Bakış/A Geographic view on the Touristic Accommodation Type and Distribution in Turkey. Turkish Academic Research Review, 6 (2), 697-724. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/62824/931416>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Türkiye’de Turistik Konaklama Türlerine ve Dağılışına Coğrafi Bir Bakış

Mehmet Akif CEYLAN – Mehmet Emin YAKUT

Öz

Bu çalışmada, turizmin gelişmesinde büyük öneme sahip olan konaklama tesislerinin türleri ve dağılışı ele alınmıştır. Turizm sektörünün sabit elemanı olarak değerlendirilen konaklama tesislerinin mekâna dağılışı incelenerek, konaklama tesisleri ile turistik yöreler ve iller arasındaki ilişkiler üzerinde durulmuştur. Değerlendirmeler yapılırken istatistik veriler ve literatür bilgilerinin yanı sıra coğrafi arazi çalışmaları esnasında yapılan gözlemlerden de büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Herhangi bir mekânın fiziki, beşeri ve kültürel potansiyeli, turistik faaliyetleri ve konaklama türlerini büyük ölçüde belirlemektedir. Başlıca turistik konaklama türleri arasında otel, motel, tatil köyü, pansiyon, karavan, bungalov, çadır-kamping ve oberj yer almaktadır. Turistik konaklama tesisleri genellikle Türkiye’nin batı, güneybatı ve güney kıyı bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Bu durum, kıyı kesimlerinin doğal ve beşeri turistik potansiyelleriyle yakından ilgilidir. Ayrıca teşvik edici politikalar nedeniyle Türkiye’de turistik konaklama tesislerinin sayısında 1980, özellikle 2000 yılından sonra belirgin artışlar söz konusu olmuştur. Nitekim günümüz itibarıyla Türkiye’nin turizm işletme ve belediye işletme belgeli toplam yatak kapasitesi 1,5 milyonun üzerine çıkmıştır.

Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinin illere dağılışı, Antalya 807 tesisle açık ara ilk sırada gelmektedir. Daha sonra sırasıyla İstanbul 644, Muğla 412, İzmir 222, Ankara 182, Nevşehir 110, Balıkesir 95 ve Aydın 92 tesisle takip etmektedir. Bakanlık işletme belgeli en az tesis ise Kilis’te olup yalnızca 1 tesis mevcuttur. Diğer illerden Bayburt ve Siirt’te 2’şer, Bingöl ve Iğdır’da 3’er tesis hizmet vermektedir. Son yıllarda alternatif turizm türleriyle birlikte turizm hareketlerinin ve konaklama tesislerinin ülke sathına yayılma eğiliminde olduğu ayırt edilmektedir. Yoğun bir istihdam sağlayan turistik konaklama tesislerinin ve alternatif turizm türlerinin Türkiye’nin iç bölgelerinde bulunan illerinde de teşvik edilerek yaygınlık kazanmasına önem verilmelidir. Böylece iller arasında gelişmişlik farkının azaltılmasında turizm sektöründen daha fazla yararlanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Konaklama, Konaklama Türleri, Otel, Türkiye.

A Geographic view on the Touristic Accommodation Type and Distribution in Turkey

Abstract

In this study, the types and distribution of accommodation facilities, which are of great importance in the development of tourism, are discussed. By examining the distribution of accommodation facilities, which are considered to be the permanent elements of the tourism sector, the relations between accommodation facilities and touristic regions and provinces have been emphasized. While making evaluations,

statistical data and literature information as well as observations made during geographic research trips were used.

The physical, human and cultural potential of any venue determines the touristic activities and accommodation types to a great extent. Major tourist accommodation types include hotels, motels, holiday villages, hostels, caravans, bungalows, tent-camping and oberj. Tourist accommodation facilities are generally concentrated in the southern and southwestern coastal regions of our country. This situation is closely related to the natural and human tourism potential of the coastal areas. In addition, there has been a significant increase in the number of touristic accommodation facilities in our country after 1980, especially after 2000, due to encouraging policies. Indeed, Turkey's tourism businesses and municipalities certified today total bed capacity has increased to over 1,5 million.

Antalya is by far the first with 807 facilities in the distribution of accommodation facilities with tourism operation certificates to the provinces. It is followed by İstanbul 644, Muğla 412, İzmir 222, Ankara 182, Nevşehir 110, Balıkesir 95 and Aydın 92 facilities, respectively. The least facility with the Ministry's operation certificate is in Kilis and there is only 1 facility. From other provinces, 2 facilities each in Bayburt and Siirt, and 3 facilities each in Bingöl and Iğdır. In recent years, it is distinguished that tourism movements and accommodation facilities with alternative tourism types tend to spread throughout the country. It should be given importance that touristic accommodation facilities and alternative tourism types, which provide intense employment, are encouraged and become widespread in provinces located in the inner regions of Turkey. Thus, the tourism sector should be utilized more in reducing the development gap between provinces.

Keywords: Tourism, Accommodation, Accommodation Types, Hotel, Turkey.

Structured Abstract

In order for tourism to develop in any place or country in the world, three basic elements must be found. These are attraction, transportation and accommodation and are formulated as the three A of tourism (attraction, accessibility, accommodation). Undoubtedly, it is necessary to add organization to these. Because the organization has an important function in activating the existing tourism potential.

Today, getting away from the busy and stressful city environment or monotonous daily life and spending time in a different place has become an important need. This need is met in touristic accommodation facilities that mostly serve within the scope of tourism activities. Tourists, especially overnight stays in these facilities, rest, entertainment, eating and drinking, shopping, sports, etc. meets many needs.

Since tourist accommodation facilities are commercial businesses, they tend to keep their product range wide in order to satisfy customers with different demands and expectations. Thus, the type and size of accommodation facilities are shaped according to the service capacity. Accommodation facilities are mostly classified according to comfort level and bed capacity.

In this study, the types and distribution of accommodation facilities, which are of great importance in the development of tourism, are discussed. The distribution of accommodation facilities, which are considered as permanent elements of the tourism sector, was examined, and the relations between accommodation facilities and touristic regions and provinces were emphasized.

Hotels, motels and hostels are recognized as traditional accommodation facilities. Apart from these, holiday villages, camping, hostel, oberj, holiday site, holiday villa, farmhouse / village house, golf facility, rural tourism facility, private facility, tourism complex and highland house are classified as other accommodation facilities. Hotels have a special place in tourist accommodation. They are the most used touristic accommodation facilities in terms of both being widespread and serving in various concepts and types. Among the hotel types, 5-star hotels also have a different position. For a hotel to be 5-star, it must meet many criteria. For this reason, there are no 5-star hotels in every city.

Tourist accommodation facilities are generally concentrated in the western, southwestern and southern coastal regions of our country. This situation is closely related to the natural and human tourism potential of the coastal areas. In addition, there has been a significant increase in the number of touristic accommodation facilities in our country after 1980, especially after 2000, due to encouraging policies. So much so that by 1990, the number of touristic accommodation increased 7 times compared to 1980 with 3102. As a matter of fact, as of today, the total bed capacity of Turkey with tourism management and municipal management certificates has exceeded 1.5 million. The Tourism Incentive Law enacted in 1981 had a great effect on the increase in the number of facilities. Since this incentive especially supports coastal tourism, the development of touristic accommodation in provinces with coasts to the Aegean and the Mediterranean has accelerated.

While the number of foreign tourists visiting our country was around 1 million in 1980, this number exceeded 5 million in 1990 and 10 million in 2000. While 28,632,204 people visited our country in 2010, 36,244,632 in 2015 and 15,971,201 in 2020. Tourism activities were adversely affected due to the Covid-19 epidemic that affected the world in 2020. However, in 2019, over 45 million foreign tourists visited our country. This last figure is more than 50% of the country's population. With more than 2 million foreign tourists visiting our country in 2020, Russians take the first place.

Touristic accommodation facilities in Turkey are classified according to the ministry and municipality operating certificate and their types. Adherence to the type criteria is mandatory in touristic accommodation facilities. According to the information received from the Ministry of Culture and Tourism, all accommodation facilities are expected to have a ministry management certificate in the coming period. Therefore, a new regulation is required for the classification of accommodation facilities according to their types. It would be beneficial to reduce the types of accommodation used in the classification of touristic accommodation facilities. In its current form, there is a confusion in both authorization and classification.

When examining the distribution of accommodation facilities with tourism management certificates to provinces, Antalya comes first with 807 facilities by far. It is followed by İstanbul 644, Muğla 412, İzmir 222, Ankara 182, Nevşehir 110, Balıkesir 95 and Aydın 92 facilities, respectively. The least facility with Ministry operating certificate is in Kilis and there is only one facility. There are 2 facilities in Bayburt and Siirt and 3 facilities in Bingöl and Iğdır from other provinces. Today, 4218 facilities with tourism management certificates, 487,376 rooms and 1,020,985 beds have been reached.

The most common type of accommodation in Turkey is hotel. Hotels in Turkey are classified up to 5 stars. Tourist hotels are concentrated in the provinces of Antalya, Muğla, Aydın, İzmir, İstanbul, Mersin and Balıkesir. Afyonkarahisar and Bursa rank first in the number of 5-star thermal hotels. Nevşehir comes first in the hostel type, and then İzmir and the surrounding provinces follow. Holiday villages are

concentrated in Antalya. Accommodation types such as mountain lodges, farmhouses, motels and camping are mostly distributed in the inner regions.

In the distribution order of accommodation facilities in Turkey, the tendency of more concentration is distinguished especially in the provinces located on the west, southwest and south Anatolian coasts. In this context, the provinces of Antalya, Muğla, İzmir and Aydın are at the top. The fact that the natural and human environment conditions are really convenient leads to the prominence of tourism activities in these places. On the other hand, the fact that Nevşehir, located in Central Anatolia, is ahead in the ranking, undoubtedly has a significant effect on the natural and cultural attractiveness of the fairy chimneys, which are one of the most original landforms in the Ürgüp-Göreme region. Therefore, very close relationships are observed between the importance and distribution of natural and human touristic attractions and the number, type and distribution of accommodation facilities. This situation reveals the importance of regional character in integrated tourism planning studies. In addition, attention should be paid to the widespread use of touristic accommodation facilities, which provide intensive employment, by promoting alternative tourism types in provinces located in the inner regions of Turkey. Thus, the tourism sector should be used more in reducing the development gap between provinces.

Giriş

Yeryüzünde herhangi bir yerde veya ülkede turizmin gelişebilmesi için üç temel unsurun bulunması gerekmektedir. Bunlar çekicilik, ulaşım ve konaklama olup turizmin üç A’sı (attraction, accessibility, accommodation) olarak formüle edilir. Şüphesiz bunlara organizasyonu da ilave etmek lazımdır. Çünkü mevcut turizm potansiyelinin harekete geçirilmesinde organizasyon önemli bir işleve sahiptir.

Konaklama, seyahat esnasında bir yerde kalmak ve geceyi geçirmek anlamına gelir. Turizm faaliyetlerinde ise, beslenme ve geceleme birlikte ifade etmektedir (Özgüç, 2007: 102). Konaklama eyleminin gerçekleştiği mekânlar konaklama tesisi olarak adlandırılır. Konaklama tesisleri bir ihtiyaçtan doğmuştur. İnsanlar sürekli ikamet ettikleri yerlerde kalıcı konutlarda bu ihtiyacı karşılamaktadır. Ancak geçici süre ile gittikleri yerlerde geceyi geçirebilecekleri ve ihtiyaçlarını giderebilecekleri konutlara ihtiyaç duyarlar. Bunlar da konaklama tesisi olarak tanımlanmaktadır.

Konaklama tesislerinin temel işlevi geceleme ihtiyacını karşılamaktır. Bununla birlikte dinlenme, eğlenme, yeme-içme, spor, alışveriş gibi çeşitli ihtiyaçlar da giderilmektedir. Günümüzde rekabet şartlarının gelişmesiyle birlikte tesislerde müşteri memnuniyeti ön plana çıktığından daha farklı hizmetler de sunulmaktadır (Koçhan, 2015: 13).

Konaklama tesisleri aynı zamanda birer ticari tesis, ticari işletmedir. Turistlerin gelir düzeyi, seyahat nedeni ve beklentileri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla farklı ihtiyaçlara sahip müşterilerine hitap edebilecek ürün yelpazesini mümkün olduğunca geniş tutmaya çalışmaktadırlar. Tesislerin büyüklüğü de bu kapasiteye göre şekillenmektedir (Azaltun ve Kaya, 2010: 2).

Turizmin ve bunun temel bir parçası olan konaklama tesislerinin en önemli etkisi ekonomik büyümede görülmektedir. Türkiye’de özellikle 1980’den günümüze doğru turizmin ekonomi içindeki payı sürekli artmıştır. Döviz girdisi nedeniyle Türkiye’nin dış ticaret açığının kapatılmasına katkıda bulunarak milli gelir üzerinde olumlu etki oluşturmaktadır. Turizm aynı zamanda Türkiye için önemli bir istihdam ve tanıtım alanıdır (Dilber, 2007: 206). 2019 yılına ait verilere göre, konaklama ve

yiyecek hizmetlerinin gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYH) içindeki payı %3,4'ten %3,1'e gerilemiştir. Pandemi koşulları nedeniyle bu oranın 2020'de biraz daha düşeceği tahmin edilmektedir. Turizm gelirlerinin ihracat içindeki payı 2019 yılı itibarıyla %20,1'e karşılık gelmektedir (www.tursab.org.tr/istatistikler).

Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turist sayısı 1980'de 1 milyon civarında iken, bu rakam 1990'da 5 milyonu ve 2000'de 10 milyonu aşmıştır. Yine 2010 yılında 28.632.204 kişi Türkiye'yi ziyaret ederken, 2015'te 36.244.632, 2020'de ise 15.971.201 kişi ziyaret etmiştir. 2020 yılında dünya genelinde etkisini gösteren Covid-19 salgını nedeniyle turizm faaliyetleri olumsuz etkilenmiştir. Hâlbuki 2019 yılında 45 milyonun üzerinde olan yabancı turist kitlesi Türkiye'yi ziyaret etmişti. Bu son rakam ülke nüfusunun %50'sinden fazladır. İç turizm hareketliliği ile birlikte düşünüldüğünde turist sayısı daha da artmaktadır.

Türkiye'yi 2020 yılında ziyaret eden yabancı turistler içinde 2 milyondan fazla bir rakamla Ruslar ilk sırada yer almaktadır. Aynı yıl Bulgaristan ve Almanya'dan 1 milyonda fazla turist giriş yapmıştır. 2019 yılında ise, %16 ile Rusya ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla Almanya (%11), İngiltere (%6), Bulgaristan (%5), İran (%4), Gürcistan (%4), Ukrayna (%3), Irak (%2), Hollanda (%2) ve Fransa (%2) gelmektedir (Tablo 1). Yabancı turistlerin geldikleri kıtalara dağılımında, %45 ile Avrupa ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra %29 ile Bağımsız Devletler Topluluğu ve %19 ile Asya gelmektedir. Turistler sırasıyla İstanbul (%39), Antalya (%25), Edirne (%14), Muğla (%5) ve Artvin (%3) sınır kapılarından giriş yapmışlardır.

Tablo 1: Türkiye'yi Ziyaret Eden Turistlerin Geldikleri Ülkeler (2019-2020)

2019 Yılı			2020 Yılı		
Ülke	Turist Sayısı	Oranı (%)	Ülke	Turist Sayısı	Oranı (%)
Rusya Fed.	6.694.453	16,4	Rusya Fed.	2.128.758	13,3
Almanya	4.649.494	11,4	Bulgaristan	1.242.962	7,7
İngiltere	2.442.375	6,0	Almanya	1.118.932	7,0
Bulgaristan	2.254.444	5,5	Ukrayna	997.652	6,2
İran	1.825.386	4,4	İngiltere	820.709	5,1

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Türkiye'de turizm hareketliliğinde batı, güneybatı ve güney kıyılarında yer alan Antalya, Muğla ve Aydın illeri ön plana çıkmaktadır (Akıncı, 2010: 6). Bunların yanında İstanbul, İzmir, Bursa, Konya, Denizli, Ürgüp-Göreme yöresi gibi turizm konusunda önemli destinasyonlar bulunmaktadır. Özellikle alternatif turizm türleri ile birlikte son yıllarda turizm hareketlerinin ülke sathına yayılmaya başladığı ayırt edilmektedir.

Turistik konaklama türlerinden otel, motel ve pansiyon geleneksel konaklama türleri içinde değerlendirilir. Günümüzde turistik konaklama tesisleri daha çok konfor ve yatak kapasitelerine göre sınıflandırılır (Özgüç, 2007: 102). Türkiye'de ise turistik konaklama tesisleri, bakanlık ve belediye işletme belgesine ve türlerine göre sınıflandırılır. Turistik konaklama tesislerinde tür kriterlerine bağlılık mecburidir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan bilgilere göre, önümüzdeki dönemde tüm konaklama tesislerinin bakanlık işletme belgesine sahip olması beklenmektedir. Bu nedenle, konaklama tesislerinin türlerine göre sınıflandırılmasında yeni bir düzenleme gerekmektedir. Turistik konaklama tesislerinin sınıflandırılmasında kullanılan konaklama türlerinin azaltılması faydalı olacaktır. Mevcut haliyle hem yetki hem de sınıflandırma konusunda bir karmaşa söz konusudur.

Türkiye'de turistik konaklama tesislerinin gelişimi 1980'den sonra hızlanmıştır. Öyle ki 1990'a gelindiğinde turistik konaklama sayısı 3102 ile 1980'e göre 7 kat

artmıştır. Tesis sayısının artmasında, 1981’de çıkarılan *Turizm Teşvik Kanunu*’nun büyük etkisi olmuştur. Bu teşvik özellikle kıyı turizmini desteklediği için Ege ve Akdeniz’e kıyısı olan illerde turistik konaklamamın gelişimi oldukça hızlanmıştır. Dolayısıyla konaklama tesisleri de o yörelerde yoğunlaşmaktadır (Alaeddinoğlu vd, 2006: 148). Günümüzde turizm işletmeli 4.218 tesis, 487.376 oda ve 1.020.985 yatak kapasitesine ulaşılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Ayrıca turistik konaklama tesisleri daha geniş bir coğrafyaya yayılış eğilimine de girmiştir.

Amaç ve Yöntem

Bu makalede turizmin en önemli öğelerinden biri olan konaklama tesislerinin türleri ve Türkiye’de dağılışının araştırılması amaçlanmıştır. Turizm sektörü ve konaklama tesislerinin ülke ekonomisi içindeki yerine vurgu yapılmış, gelişimi ve dağılışı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunun için ilk önce literatür çalışması yapılmıştır. Daha sonra TÜİK, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB’tan elde edilen veriler nicel yöntemlerle değerlendirilmiştir. Bu çalışmaya 2020’de başlanılmış ve 2021’in başında tamamlanmıştır. Temin edilen verilerin bir kısmı Arcgis 10.5 programı yardımıyla haritalandırılmıştır. Harita, tablo, grafik ve fotoğraflarla desteklenen çalışma yorum ve analizlerle şekillendirilmiştir. Sayfa sınırlaması olması nedeniyle makalede fotoğraf ve grafik gibi görsel malzemeler az sayıda verilebilmiştir.

Türkiye’de Turistik Konaklama Türleri Ve Dağılışı

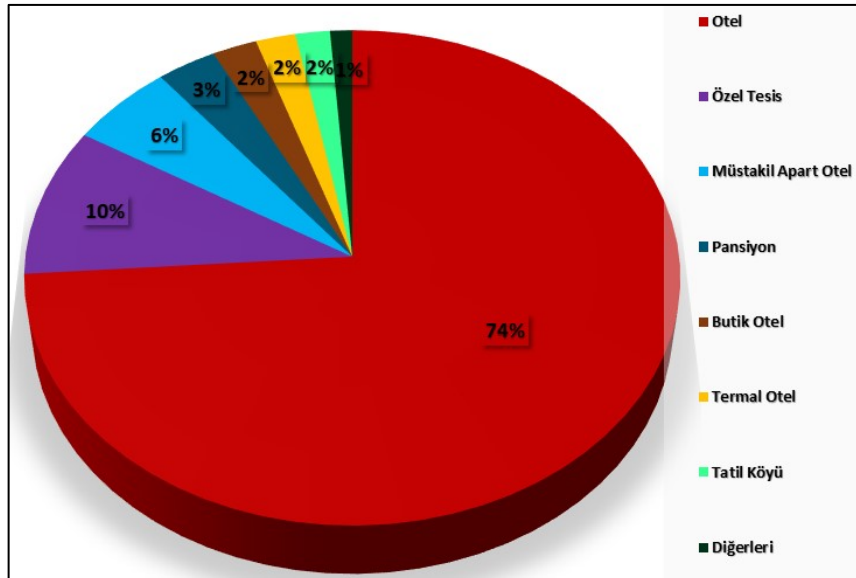
Konaklama tesislerinin sınıflandırılması ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Bununla birlikte sınıflandırmada genellikle, fiziki kapasite, hizmet amacı, büyüklüğü, statüsü, konfor derecesi ve ulaşım imkânları gibi ölçütler kullanılmıştır (Akıncı, 2010: 19). Türkiye’de turistik konaklama tesisleri Turizm Bakanlığı işletme belgeli ve belediye işletme belgeli olmak üzere iki ana grupta toplanmaktadır. 01.06.2019 tarih 30791 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan *Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik*’te Turizm Bakanlığı işletme belgeli konaklama türleri ve özellikleri detaylı bir şekilde belirlenmektedir (Tablo 2). Turizm coğrafyasında ise geleneksel ve tamamlayıcı konaklama tesisleri şeklinde iki ana grupta ele alınmaktadır.

Bakanlık belgeli turistik konaklama tesislerinden faaliyette olanlar turizm işletme belgeli konaklama tesisleri olarak tanımlanır. Yapımı devam eden ve henüz faaliyete geçmemiş konaklama tesisleri de turizm yatırım belgeli konaklama tesisleri olarak adlandırılır. Tablo 2 ve Grafik 1 incelendiğinde, konaklama türleri arasında %74 oranıyla farklı yıldızlı oteller ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra %10 oranıyla özel tesis, %6 ile müstakil apart otel, %3 ile pansiyon ve %2’şer oran ile butik otel, termal otel ve tatil köyü sıralanmaktadır. Oteller kendi içinde 1 yıldızlı (52), 2 yıldızlı (381), 3 yıldızlı (1.110), 4 yıldızlı (869) ve 5 yıldızlı (704) otel olarak sınıflandırılırken, termal oteller 3 yıldızlı (18), 4 yıldızlı (31) ve 5 yıldızlı (41) termal otel, tatil köyleri birinci sınıf (69) ve ikinci sınıf (9) olarak sınıflanmaktadır.

Tablo 2. Türlerine Göre Bakanlık Belgeli Turistik Konaklama Tesisleri

Türü	Turizm İşletme Belgeli			Turizm Yatırım Belgeli	
	Sınıfı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
Otel	1 Yıldızlı	52	2.793	27	1.275
	2 Yıldızlı	381	26.215	9	686
	3 Yıldızlı	1.110	122.099	203	21.373
	4 Yıldızlı	869	236.199	155	39.252
	5 Yıldızlı	704	474.857	129	75.469
Termal Otel	3 Yıldızlı	18	2.160	4	815
	4 Yıldızlı	31	7.664	5	1.417
	5 Yıldızlı	41	21.411	10	5.218
Tatil Köyü	1. Sınıf	69	55.434	12	6.199
	2. Sınıf	9	2.890	13	8.332
Termal Tatil Köyü	5 Yıldızlı			1	310
Turizm Kompleksi		4	6.442	-	-
Müstakil Apart Otel		236	20.105	-	-
Termal M. Apart Otel		2	171	-	-
Butik Otel		101	7.740	42	3.153
Butik Termal Otel		2	124	-	-
Butik Tatil Villası		1	140	-	-
B Tipi Tatil Sitesi		2	236	-	-
Özel Tesis		412	26.487	23	1.170
Pansiyon		135	3.146	-	-
Motel		5	435	2	218
Golf Tesisi		3	1.348	1	228
Kırsal Turizm Tesisi		4	120	1	12
Kamping		6	1.125	7	2.287
Dağ Evi		4	359	4	177
Çiftlik Evi / Köy Evi		12	225	1	82
Oberj		3	970	-	-
Yayla Evi		2	90	-	-
Toplam		4.218	1.020.985	649	167.673

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Grafik 1: Turistik Konaklama Tesislerinin Türlerine Dağılımı (%)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri

Türkiye’de turizm işletme belgeli konaklama tesislerinin dağılışı haritası (Harita 1 ve Tablo 3) incelendiğinde, bu tesislerin İstanbul başta olmak üzere Marmara (Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli), Ege (İzmir, Aydın, Muğla) ve Akdeniz (Antalya, Mersin, Adana, Hatay, Kahramanmaraş) bölgesinde bulunan illerde ayrıca Ankara ve Nevşehir ile Karadeniz kıyısındaki Trabzon’da yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bölgeler aynı zamanda ülkede turistik faaliyetlerin de en fazla olduğu sahalara karşılık gelmektedir. Şüphesiz başta İstanbul ve Ankara olmak üzere bazı büyükşehirlerde bulunan turizm işletme belgeli konaklama tesislerinin turizm dışında, diğer sektörlerle de hizmet verdiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen illeri takiben Doğu Anadolu’da Erzurum, Kars, Ağrı Güneydoğu Anadolu’da Diyarbakır, Mardin İç Anadolu’da Konya, Kayseri Karadeniz’de Samsun, Ordu, Giresun gibi daha birçok illerde turizm işletme belgeli tesisler yer almaktadır. Turizm işletme belgeli tesislerin son yıllarda kıyı alanlarının ve metropollerin dışında ülke geneline kısmen yayılmakta olduğu da görülmektedir. Nitekim Türkiye’de yatak arzına göre hala kıyı turizminin egemen olduğu, ancak diğer destinasyonların da kültür turizmi, şehir turizmi, iş ve kongre turizmi, gastronomi turizmi, termal turizm vb. türlerinin de gelişme sürecinde mekânsal çeşitlenmeyi kısmen de olsa arttırdığı söylenmektedir (Baykal, 2019: 399).

Tablo 3. Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin İllere Dağılışı (2020)

İlin Adı	Tesis Sayısı	İlin Adı	Tesis Sayısı	İlin Adı	Tesis Sayısı	İlin Adı	Tesis Sayısı
Adana	45	Çanakkale	82	Karabük	30	Osmaniye	4
Adıyaman	14	Çankırı	8	Karaman	8	Rize	16
A.Karahisar	29	Çorum	9	Kars	34	Sakarya	21
Ağrı	32	Denizli	40	Kastamonu	24	Samsun	31
Aksaray	17	Diyarbakır	32	Kayseri	23	Siirt	2
Amasya	21	Düzce	17	Kırıkkale	3	Sinop	10
Ankara	182	Edirne	28	Kırklareli	9	Sivas	16
Antalya	807	Elazığ	20	Kırşehir	5	Tekirdağ	26
Ardahan	14	Erzincan	14	Kilis	1	Tokat	18
Artvin	12	Erzurum	22	Kocaeli	56	Trabzon	72
Aydın	92	Eskişehir	37	Konya	38	Tunceli	5
Balıkesir	95	Gaziantep	51	Kütahya	11	Şanlıurfa	18
Bartın	13	Giresun	32	Malatya	16	Şırnak	6
Batman	8	Gümüşhane	6	Manisa	30	Uşak	14
Bayburt	2	Hakkâri	5	K.Maraş	56	Van	20
Bilecik	7	Hatay	49	Mardin	25	Yalova	15
Bingöl	3	Iğdır	3	Muğla	412	Yozgat	13
Bitlis	9	Isparta	23	Muş	19	Zonguldak	16
Bolu	26	İçel Mersin	64	Nevşehir	110		
Burdur	21	İstanbul	644	Niğde	6		
Bursa	84	İzmir	222	Ordu	37	Toplam	4.218

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Diğer yandan son yıllarda otel, motel, pansiyon gibi geleneksel konaklama tesislerinin yanında termal tatil köyü, turizm kompleksi, butik termal otel, butik tatil villası, B tipi tatil sitesi, golf tesisi, kırsal turizm tesisi, kamping, dağ evi, çiftlik evi, oberj ve yayla evi gibi turistik konaklama tesisleri sayısında da önemli artışlar söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla turizm faaliyetlerinde yeni alternatiflerle birlikte çeşitlilik arttıkça turistik konaklama tesislerinde de çeşitlilik artmaktadır.

(13.840) gelmektedir. Oda sayısının illere dağılışı işletme sayısının dağılışıyla doğru orantılı bir şekilde artmaktadır. Dolayısıyla tesis sayısının fazla olduğu illerde oda sayısı da fazla olmaktadır.

Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde yatak sayısının illere dağılışı (Tablo 5) ele alındığında ise, en fazla yatak sayısının 463.194 ile Antalya’da yer aldığı ayırt edilmektedir. Daha sonra sırasıyla İstanbul (129.242), Muğla (109.388), İzmir (41.026), Aydın (29.167) ve Ankara (29.079) illeri gelmektedir. Bu değerler ülke toplamı ile mukayese edildiğinde, Antalya ili tek başına yaklaşık %45, adı geçen 6 il (Antalya, İstanbul, Muğla, İzmir, Aydın, Ankara) de 801.096 yatak kapasitesi ile yaklaşık %78’e sahip olduğu anlaşılır. Genellikle tesis sayısının fazla olduğu illerde yatak sayısı da fazla olmaktadır. Ancak bazı illerde tesis sayısı ile yatak sayısı arasında doğru bir orantı da mevcut değildir. Örneğin daha az tesise sahip olan Aydın ili yatak sayısında daha fazla tesise sahip olan Ankara’yı geçmektedir.

Tablo 5. Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinde Yatak Sayısının Illere Dağılışı (2020)

İlin Adı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Yatak Sayısı
Adana	7 327	Çanakkale	7 237	Karabük	1 312	Osmaniye	523
Adıyaman	1 624	Çankırı	623	Karaman	964	Rize	2 030
A.Karahisar	7 628	Çorum	994	Kars	2 579	Sakarya	4 133
Ağrı	2 083	Denizli	7 171	Kastamonu	1 760	Samsun	4 061
Aksaray	1 640	Diyarbakır	4 786	Kayseri	3 865	Siirt	374
Amasya	1 459	Düzce	1 441	Kırıkkale	294	Sinop	618
Ankara	29 079	Edirne	2 475	Kırklareli	1 185	Sivas	1 648
Antalya	463 194	Elazığ	2 116	Kırşehir	989	Tekirdağ	3 397
Ardahan	634	Erzincan	1 170	Kilis	86	Tokat	1 633
Artvin	1 152	Erzurum	2 806	Kocaeli	8 535	Trabzon	8 172
Aydın	29 167	Eskişehir	4 755	Konya	6 968	Tunceli	272
Balıkesir	11 155	Gaziantep	8 528	Kütahya	1 169	Şanlıurfa	2 346
Bartın	886	Giresun	1 862	Malatya	2 447	Şırnak	1 296
Batman	1 103	Gümüşhane	526	Manisa	3 263	Uşak	1 100
Bayburt	271	Hakkâri	396	K.Maraş	4 095	Van	2 256
Bilecik	655	Hatay	5 202	Mardin	2 429	Yalova	2 790
Bingöl	374	İğdır	270	Muğla	109 388	Yozgat	1 462
Bitlis	867	İsparta	2 358	Muş	1 247	Zonguldak	1 766
Bolu	4 234	Mersin	9 460	Nevşehir	11 712		
Burdur	964	İstanbul	129 242	Niğde	731		
Bursa	12 808	İzmir	41 026	Ordu	3 342	Toplam	1.020.985

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

İllerde bulunan tesis, oda ve yatak sayısının karşılaştırılması bazı ilginç sonuçlar vermektedir. Nitekim Türkiye’de faaliyet gösteren 4.218 turizm işletme belgeli konaklama tesisinde toplam 487.376 oda ve 1.020.985 yatak mevcuttur. Buna göre ülkede yaklaşık tesis başına 115 oda ve 241 yatak düşmektedir. Antalya ilindeki 807 konaklama tesisinde 214.856 oda ve 463.194 yatak bulunmakta ve ortalama tesis başına 266 oda ve 573 yatak düşmektedir. İstanbul ilindeki 644 konaklama tesisinde ise 64.165 oda ve 129.242 yatak olup tesis başına yaklaşık 100 oda ve 200 yatak düşmektedir. Aynı şekilde Aydın’da tesis (92) başına 150 oda ve 317 yatak, Ankara’da tesis (182) başına 80 oda ve 160 yatak düşmektedir. Bu değerlerin ortaya koyduğu gibi konaklama tesislerinin büyüklüğü illere göre önemli farklılıklar arz etmektedir. Özellikle Antalya, Aydın, Muğla gibi turistik bölgelerde bulunan tesisler çok daha büyük kapasiteye sahiptir. Böylelikle turizm faaliyetleri, tesis sayısının dağılışı kadar tesislerin türünü ve kapasitelerini de etkilediği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan konaklama tesislerinin aydınlanması, ısınması, havalandırılması yeterli düzeyde ve çevreye uyumlu şekilde olmalıdır. Bunun dışında müşterilerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak, eğitilmiş, yetkin personelin bulunması, farklı dillerde bilgilendirmenin yapılması, hijyen ve temizlik kurallarına titizlikle uyulması, oda ve yatakların müşteri ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde dizayn edilmesi, güvenlik tedbirlerinin alınması, fiziki engelli müşterilere oda, yatak ve asansörlerin uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu sıralanan kriterlerin yanında turizm türüne göre de ek tedbirler alınmalıdır. Kış turizmi, yayla turizmi, kültür turizmi, doğa turizmi gibi turizm türlerine özgü hizmet ve standartlar işletmeler tarafından yerine getirilmelidir. Turizmin geliştirilmesi ve gelirlerinin artması açısından konaklama ve müşteri memnuniyeti oldukça önemlidir.

Bakanlık işletme belgeli turistik konaklama tesisleri türlerine göre sınıflandırılarak illere dağılışı aşağıda verilmiştir. Burada ele alınan otel, motel, tatil köyü, pansiyon, kamping ve hosteller Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından asli konaklama tesisleri olarak belirlenmiştir.

1. Otel

Turistlerin geceleme, yeme-içme ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılayan tesislere veya işletmelere otel adı verilmektedir (Doğanay, 2001: 525). Bu tesisler fonksiyon olarak tarihi hanların yerini almıştır. Tarihi dönemlerde özellikle Anadolu'da hanlar yolcuların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan sosyal tesisler olarak işlev görmüşlerdir. Daha sonra otel olarak bu hizmeti veren tesisler daha modern bir yapıda inşa edilmişlerdir. Bununla birlikte burada çalışan personel de daha donanımlı ve profesyonel niteliklere sahip olmuştur.

Türkiye'de ticari konaklamanın geçmişi oldukça eskidir. Konaklama ihtiyacı, han ve kervansaray gibi sosyal tesislerde karşılanmıştır. Roma ve Bizans döneminde de hanlara benzer ticari konaklama tesisleri faaliyet göstermiştir. Fakat Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde işlevlerini daha da geliştirerek hizmet sunmuşlardır. Örneğin Horozlu Han, Sultan Hanı, Vezirhan, Hekimhan, Taşhan, Deliller Hanı, Obruk Hanı, Kızılören Hanı, Zazadin Hanı vb. Anadolu'daki onlarca önemli hanlardan bazılarıdır (Foto 1). Han ve kervansarayların işlevlerini devam ettirmeleri amacıyla çeşitli vakıflar da kurulmuştur.

Türkiye'de faaliyete giren ilk modern turistik otel İstanbul Beyoğlu'nda bulunan Pera Palas'tır. Bu otel 1895'te açılmıştır. Tanzimat sonrası dönemde etkili batılılaşma hareketleri her alanda olduğu gibi turistik konaklamada da kendini göstermiştir. Ancak, bu alandaki çalışmalar kısıtlı kaldığından yaygınlaşamamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, yeni kurulan devletin temel kurumlarına öncelik verilmiştir. Turizm, temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra gerçekleştirilen bir faaliyet olduğundan sektörün gelişmesi zaman almıştır. Dünyada kısa zaman sürecinde iki büyük savaşın yaşanması bir yıkım meydana getirmiştir. Dolayısıyla turizm ve konaklamayla ilgili gelişmeler İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasına ötelenmiştir.

Türkiye'de 1955'te devlet eliyle Turizm Bankası ve Emekli Sandığı kurulmuş ve turistik konaklama tesislerinin inşasında finansman desteği sağlanmıştır. 1959'da açılan İstanbul Hilton Oteli, Cumhuriyet döneminin ilk modern oteli özelliğini taşımaktadır (Doğanay, 2001: 525). Turizm Bankası'nın desteklediği TURBAN projesiyle ülkenin özellikle batı bölgelerinde önemli turizm yatırımları yapılmıştır.

Foto 1. Konya-Aksaray yolunda inşa edilen Zazadin Hamı (13. yüzyıl).

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından oteller çeşitli kriterler dikkate alınarak sınıflara ayrılmıştır. Otel, apart otel, butik otel, butik termal otel, müstakil apart otel, termal müstakil apart otel ve termal otel şeklinde sınıflamalar yapılmıştır. Oteller kendi içinde bir yıldızdan beş yıldıza kadar sınıflanmıştır. Bu sınıflandırma bakanlığın belirlediği kriterlere göre yapılmıştır. Harita 2’de 5 yıldızlı otellerin illere dağılışı verilmiştir. Buna göre 5 yıldızlı oteller Türkiye’nin batı, güneybatı ve güney kıyıları ile İstanbul’da yoğunluk kazanmıştır.

Harita 2. Türkiye’de 5 Yıldızlı Otellerin İllere Dağılışı (2020)

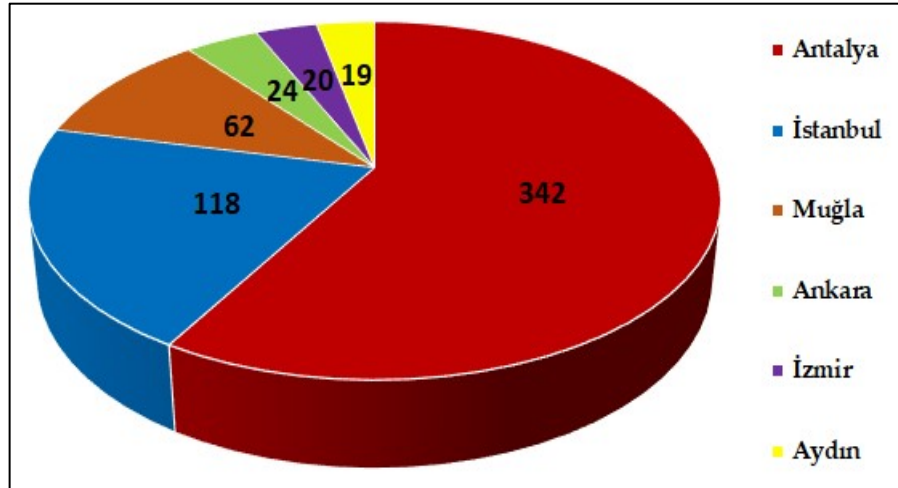
5 yıldızlı otellerin Türkiye’deki dağılışı düzenli değildir. 42 ilde 5 yıldızlı en az bir otel mevcutken 39 ilde henüz böyle tesis inşa edilmemiştir. Bu itibarla Türkiye’nin iller düzeyinde yaklaşık yarısında, özellikle de Sivas, Afyonkarahisar ve Kütahya gibi illerinde 5 yıldızlı otelin olmaması dikkati çekmektedir. Aynı şekilde 14 ilde ancak bir adet 5 yıldızlı otel bulunmaktadır (Tablo 6). Bu verilere göre, 5 yıldızlı otellerin ülke sathında düzenli bir dağılışı arz etmediği görülmektedir. Şüphesiz bunda arz talep ilişkisi ile yerel müteşebbislerin yeterli olmamasının da rolü söz konusudur.

Tablo 6. Türkiye’de 5 Yıldızlı Otellerin İllere Dağılışı (2020)

İlin Adı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Adana	7	1 272	2 548	Kars	2	234	512
Aksaray	1	101	202	Kayseri	3	635	1 272
Ankara	24	4 924	9 922	Kırklareli	1	126	252
Antalya	342	138 317	299 187	Kocaeli	7	1 228	2 540
Aydın	19	6 302	13 142	Konya	8	1 742	3 542
Balıkesir	3	636	1 296	Malatya	3	543	1 090
Bolu	4	636	1 332	Manisa	1	110	227
Bursa	4	639	1 278	K.Maraş	2	285	570
Çanakkale	2	438	946	Mardin	2	347	694
Çorum	1	217	434	Muğla	62	17 566	37 872
Denizli	1	126	256	Nevşehir	6	1 338	2 672
Diyarbakır	3	424	850	Ordu	3	404	808
Düzce	1	184	378	Osmaniye	1	100	200
Edirne	1	160	332	Rize	3	542	1 114
Elazığ	1	110	222	Sakarya	5	1 191	2 386
Erzurum	2	405	822	Samsun	3	505	1 032
Eskişehir	3	467	933	Tekirdağ	3	451	914
Gaziantep	7	1 325	2 656	Tokat	1	143	288
Gümüşhane	1	106	212	Trabzon	4	860	1 747
Hatay	2	345	710	Şanlıurfa	3	429	858
Isparta	1	142	282	Şırnak	2	398	798
İçel Mersin	7	1 265	2 620	Van	2	324	650
İstanbul	118	29 383	59 277	Yalova	1	120	240
İzmir	20	5 913	12 324	Zonguldak	1	204	418
Toplam					704	223.662	474.857

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Türkiye’de Antalya, Muğla, İstanbul, Ankara, İzmir, Aydın 5 yıldızlı otellerin en yoğun olduğu illerdir (Grafik 2, Foto 2). İkinci grupta Adana, Mersin, Gaziantep, Kocaeli, Konya ve Nevşehir yer almaktadır. Dolayısıyla deniz turizminin geliştiği iller ile üç büyükşehir ve Ürgüp - Göreme yöresi 5 yıldızlı otellerin yoğunlaştığı alanlardır (Tablo 6). 5 yıldızlı otellerin bu dağılışı düzeni, turizm ve nitelikli konaklama tesisleri arasındaki ilişkiyi açık bir şekilde yansıtan önemli bir özelliktir.

Grafik 2: On ve Daha Fazla Sayıda 5 Yıldızlı Otele Sahip Olan İller (2020)

Foto 2. Antalya’da yer alan 5 yıldızlı otelden bir görünüm.

Termal Oteller: Oteller içinde özellikle termal otellerin ayrı bir önemi vardır. Gerçekten Türkiye tektonik yapısı nedeniyle termal kaynaklar bakımından Avrupa ve Dünya’nın önde gelen ülkelerinin başında gelmektedir. Kaplıca adı altında geleneksel bir yönü de bulunan termal tesislerin son dönemde önemli bir gelişme gösterdiği dikkati çekmektedir. Türkiye’nin halen 25 ilinde farklı düzeyde (3, 4, 5 yıldız) 90 adet termal oteller yer almaktadır. Bu otellerde 14.828 oda ve 31.235 adet yatak mevcuttur (Tablo 7). Ülkenin termal turizm potansiyeli göz önüne alındığında bu değerler çok yetersiz kalmaktadır.

Tablo 7. Türkiye’de Termal Otellerin İllere Dağılımı (2020)

İlin Adı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Afyon (3Y)	1	160	320	Hatay (5Y)	1	252	504
Afyon (5Y)	10	2 986	6 264	İstanbul (4Y)	1	80	160
Amasya (3Y)	2	108	222	İzmir (4Y)	3	420	880
Amasya (5Y)	1	98	196	İzmir (5Y)	6	2 102	4 335
Ankara (4Y)	4	274	552	Kırşehir (4Y)	2	330	690
Ankara (5Y)	4	919	1 988	Kütahya (4Y)	3	203	412
Balıkesir (3Y)	2	123	243	Manisa (4Y)	1	123	292
Balıkesir (4Y)	2	214	455	Muğla (4Y)	2	615	1 333
Balıkesir (5Y)	2	367	747	K.Maraş (3Y)	1	23	51
Bolu (4Y)	1	77	154	K.Maraş (5Y)	1	132	274
Bursa (3Y)	3	210	466	Nevşehir (3Y)	1	60	120
Bursa (4Y)	2	149	298	Nevşehir (4Y)	2	217	510
Bursa (5Y)	6	1 046	2 126	Nevşehir (5Y)	1	230	860
Çanakkale (3Y)	1	40	80	Niğde (4Y)	1	67	137
Çanakkale (4Y)	1	55	110	Samsun (3Y)	1	60	120
Çankırı (3Y)	1	29	58	Samsun (4Y)	1	78	157
Denizli (3Y)	1	132	264	Tunceli (3Y)	1	18	36
Denizli (4Y)	1	129	258	Yalova (3Y)	2	43	110
Denizli (5Y)	7	1 660	3 326	Yalova (4Y)	3	545	1 096
Diyarbakır (4Y)	1	82	170	Yalova (5Y)	1	90	208
Eskişehir (3Y)	1	35	70	Yozgat (5Y)	1	247	583
3Y: 3 Yıldızlı 4Y: 4 Yıldızlı 5Y: 5Yıldızlı				Toplam	90	14.828	31.235

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Termal otellerin illere dağılışı harita 3'te gösterilmiştir. Bu haritada diğer turizm türlerine göre konaklama tesislerinde daha farklı bir dağılım ortaya çıkmaktadır. Buradaki dağılım, özellikle fay hatlarına ve sıcak su kaynaklarına paralellik arz etmektedir. Termal otel sayısı bakımından ise Afyonkarahisar, Denizli, İzmir, Bursa ilk sırada yer almaktadır. 5 yıldızlı termal otellerde 10 adet otelle Afyonkarahisar ili açık ara önde gelmektedir. Sonra Denizli 7, Bursa 6, İzmir 6 ve Ankara 4 adet 5 yıldızlı termal otelle takip etmektedir (Foto 3).

Harita 3. Türkiye'de 3, 4 ve 5 Yıldızlı Termal Otellerin İllere Dağılışı (2020)

Foto 3. Bursa Oylat Kaplıcaları'nda 5 yıldızlı bir termal otel.

Öte yandan 3, 4 ve 5 yıldızlı toplam otel sayısı bakımından değerlendirildiğinde, Balıkesir 12, Bursa 12, Denizli 12, Nevşehir 12 ve Yalova ili 12 otele sahip bulunmaktadır. Bu illeri 9 adetle Ankara ve İzmir, 8 adetle Amasya ve Kahramanmaraş, 7 adetle Çanakkale ve Samsun illeri takip etmektedir. Bu oteller termal kaynakların dağılışına bağlı olarak illerin belirli ilçelerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir. Örneğin Balıkesir ilinin Gönen, Ankara'nın Kızılcahamam ve Yalova'nın da Termal ilçesinde daha çok tesis yer almaktadır.

2. Motel

Motel, şehir dışı otel olarak tanımlanır (Özgüç, 2017: 116). Ana yollar üzerinde yer aldığından dolayı yol boyu turistik konaklama tesisleri grubuna dâhil edilmektedir. Fonksiyon bakımından hanlar otellere karşılık gelirken moteller kervansaraylara karşılık gelmektedir. Ulaşım hatları üzerinde dağılışı gösterdiklerinden yol ağı ile bir ilişki söz konusudur. Motorlu araçla seyahat edenlerin yolculuk sırasında dinlenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Doğanay, 2001: 532).

Moteller, şehir dışında sakin bir ortamda bulunması, otopark sorunun olmaması ve odaların sade olmakla birlikte günlük ihtiyaçlara cevap verecek şekilde dizaynı gibi nedenlerle tercih edilmektedir (Barutçugil, 1989: 53). Motor kelimesinin ilk hecesi ve hotel kelimesinin ikinci hecesinin birleşmesiyle motel terimi ortaya çıkmıştır. (Doğanay, 2001: 531). İlk zamanlarda sadece yatak hizmeti veren moteller daha sonra yeme-içme, otopark hizmeti vermeye başlamışlardır. Rekabetin artmasıyla birlikte hizmet ve kalite artmış, çok katlı moteller inşa edilmiştir (Aktaş, 2002: 34).

Geçmiş yıllara göre motel sayısında azalma göze çarpmaktadır. 2007 yılında 18 adet motel varken 2020 yılında sadece 5 adet bakanlık işletmeli motel bulunmaktadır. Belediye işletme belgeli motel sayısı çok daha fazladır. 2020 yılı sonu itibarıyla Türkiye’de Adana, Ankara, Denizli, Elazığ ve Mersin’de birer olmak üzere toplam 5 motel vardır. Bu tesisler toplam 214 odaya ve 435 yatak kapasitesine sahiptir. 218 yatak kapasiteli 2 tesisin inşası devam etmektedir.

Motellerde en az 10 oda bulunmalıdır. Tesislerin ulaşım güzergâhları üzerinde rahatlıkla görülmeleri açısından yön işaretlerinin uygun yerlerde ve görünür olması gerekmektedir. Ayrıca moteller, yol güzergâhları üzerinde yer aldıkları için gürültü ile ilgili önlemler de alınmalıdır.

3. Pansiyon

Pansiyonlar, yemek hizmetlerinin işletme tarafından sağlandığı veya müşterinin yemek yapma imkânına sahip olduğu konaklama tesisleridir. Yine yönetimi basit ve en az beş odadan oluşurlar (Resmi Gazete, 2019: 109). Pansiyonlar diğer konaklama tesislerinden farklı olarak bir aile ortamına sahiptir. Kesintisiz yeme-içme hizmetleri ve istenilen sürede konaklama imkânı sağlanmaktadır. Otel sayısının yetersiz olduğu özellikle küçük yerleşimlerde ucuz olmasının yanında aile işletmeleri için de önemli bir gelir kaynağını teşkil etmektedir (Barutçugil, 1989: 54). Pansiyonlar özellikle yeme-içme hizmetini sunabilecek veya müşterinin bu ihtiyacını karşılayabilecek asgari niteliğe sahip olmalıdır. Mutfak, mevsimlik dönemler için yeterli bir salon, girişte bir hol, ilk yardım ve emanet hizmeti verilmektedir.

Türkiye’de pansiyon kelimesi öğrenci yurdu anlamında kullanılmakla birlikte günümüzde turistik tesis anlamında da kullanılmaktadır. Kişilere ait evlerin tamamı veya bir kısmının turistik amaçla işletilmesi pansiyonculuk olarak tanımlanmaktadır. Bu amaçla işletilen konutlara pansiyon, işletmecilere pansiyoncu, konaklayanlara da pansiyoner denmektedir. Turistik bölgelerde şehir konutları yanında köy evleri de pansiyon amacıyla işletilmektedir (Doğanay, 2001: 534-535).

Türkiye’de 2020 yılı sonu itibarıyla 135 pansiyon işletmesi yer almaktadır. Bu pansiyonlarda 1.561 oda ve 3.146 yatak kapasitesi vardır (Tablo 8). Esasında bu değer, Türkiye’nin turizm sektörünün büyüklüğü ile mukayese edilirse, çok düşük olduğu dikkati çekmektedir. Türkiye’de teşebbüs eksikliği ve öneminin yeterince anlaşılabilmesi gibi pek çok etkenin yanı sıra bazı kültürel değerler de pansiyon konaklamasının ve pansiyonculuğun gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Foto 4. Bodrum’da konaklama hizmeti veren pansiyonlardan biri.

Bütün bu verilere ve açıklamalara göre, Türkiye’de turistik konaklamada pansiyon türünün fazla yaygınlaşmadığı ve bundan yeterince yararlanılmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle pansiyonculuğun teşvik edilmesi ve yerel halkın daha fazla katılımının sağlanması gerekmektedir. Konaklama türleri içinde nispeten ucuz olan pansiyon sayısının artması, orta ve alt gelir gruplarının turizm faaliyetlerine katılımını da kolaylaştıracaktır.

4. Kamping

Kamping (İng: Camping), kamp yapmak demektir. Terim, kamp yeri anlamında da kullanılır. Kampingler çeşitli amaçlarla ve farklı mekânlarda kurulmaktadır. Sosyal, kültürel ve sportif amaçlarla kamp kurulduğu gibi, bilimsel çalışma, dinlenme, eğlenme ve dış turizme yönelik kamplar da kurulmaktadır (Doğanay, 2001: 532). Kamplar daha çok deniz ve göl kıyıları ile orman kenarı gibi doğal güzelliklere yakın yerlerde veya şehir yerleşmelerine yakın rekreasyon alanlarında yoğunluk kazanmaktadır. Bunun yanında ulaşım güzergâhları üzerinde ve turizm merkezleri yakınlarında da kamp yerleri mevcuttur (Yıldız, 2011: 36).

Kampingler, ulaşım güzergâhlarında veya doğal güzeleğe sahip alanlarda kurulan, ihtiyaçları müşteriler tarafından karşılanan ve en az 10 üniteye sahip tesisler olarak tanımlanır (Resmi Gazete, 2019: 115). Dolayısıyla kamp alanlarının gelişmesi ve sayı bakımından çoğalması ulaşım imkânlarının gelişmesiyle paralel yürümektedir. Günümüzde ulaşımın gelişmesi, mesafelerin yaklaşması, güvenliğin sağlanması gibi nedenlerle kamping faaliyetlerinde artışlar meydana gelmektedir. Kamping alanlarındaki konutlar (çadır, bungalov, şale) genellikle seyyar olmakla birlikte bazı kamp alanlarında sabit kamp konutları da bulunmaktadır (Aktaş, 2002: 36).

Kamping alanlarında çevre düzenlemeleri ile gerekli ağaçlandırma, çimlendirme ve aydınlatma sağlanmaktadır. Yeme-içme, eğlenme, dinlenme, okuma, spor vb. faaliyetlerin sağlıklı yapılması için gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Kampçılar için gerekli alan düzenlemeleri ile karavanlar için bakım, onarım ve geceleme ihtiyaçları karşılanır. Kamp alanlarında tuvalet, duş, elektrik, su ve ilk yardım hizmetleri için gerekli tedbirler alınır (Koçhan, 2015: 23).

Türkiye’de 2020 yılı itibariyle turizm işletmeli 1.125 yatak kapasiteli toplam 6 kamping tesis hizmet vermektedir. Yatırım işletmeli toplam 2.323 yatak kapasiteli 8

kamping tesisinin yapımı sürmektedir. Kamping tesislerine olan talep sayısındaki artış ile birlikte tesis sayısında da artış gerçekleşmektedir. Bu tesisler Antalya, Çanakkale, Düzce, İstanbul, İzmir ve Muğla’da faaliyet göstermektedir. En fazla yatak kapasitesi 420 yatak ile Muğla ilinde yer almaktadır. Daha sonra 350 yatakla İstanbul, 120 yatakla Çanakkale, 100 yatakla İzmir, 90 yatakla Antalya ve 45 yatakla Düzce sıralanmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

5. Tatil Köyü

Tatil köyleri, planlı ve mevsimlik yerleşmeler olarak tanımlanır. Tatil yapma, dinlenme, eğlenme, sportif faaliyetler gibi çok yönlü fonksiyonlara sahiptir (Doğanay, 2001: 536). Tatil köyleri planlı yerleşim olduğundan sosyal donatı alanları mevcuttur. Böylece turistler çeşitli ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılama imkânı bulmaktadır.

Tatil köyleri doğa ile iç içe rahat bir konaklama hizmeti vermektedir. Tatil köylerinde yöresel değerlerin korunması, çevre düzenlemesinin nitelikli olması, yerleşmenin yatay bir şekilde inşa edilmesi gerekmektedir. Bu tesisler en fazla 3 kattan ve en az 80 odadan meydana gelmelidir (Yıldız, 2011: 36).

Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla 55.434 yatak kapasiteli 69 birinci sınıf ve 2.890 yatak kapasiteli 9 ikinci sınıf turizm işletmeli tatil köyü vardır (Tablo 9). Bunlara ilaveten 6.599 yatak kapasiteli 13 birinci sınıf, 7.732 yatak kapasiteli 7 ikinci sınıf, bakanlık işletme belgeli 310 yatak kapasiteli 5 yıldızlı ilk termal tatil köyünün inşası da devam etmektedir. Öte yandan ülkenin çeşitli yerlerinde belediye işletme belgeli tatil köyleri de hizmet vermektedir. Konya İsmil, Diyarbakır Çermik Helinamın ve Aksaray Ihlara termal tatil köyleri bunlara örnek olarak verilebilir (Foto 5).

Foto 5. Aksaray ilinin Ziga mevkiinde yer alan Ihlara Termal Tatil Köyü.

Türkiye’de toplamda 78 tatil köyü 26.464 oda ve 58.324 yatak kapasitesiyle hizmet vermektedir (Tablo 9). Tatil köyleri 6 ilde başka bir ifadeyle çok sınırlı sayıdaki ilde dağılım arz etmektedir. Bu iller arasında 43 tesisle Antalya ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada 25 tesisle Muğla ve çok daha az sayıdaki tesislerle İzmir (4), Aydın (3), Balıkesir (2) ve Mersin (1) illeri izlemektedir. Türkiye’de tatil köylerinin Balıkesir ve Mersin illeri arasına karşılık gelen Ege ve Akdeniz kıyı kuşağında yer aldığı

görülür (Harita 5). Dolayısıyla tatil köylerinin dağılışı, kıyı turizminin gelişim alanlarıyla sınırlı kalmıştır.

Tablo 9. Türkiye’de Tatil Köylerinin İllere Dağılışı (2020)

İlin Adı	Sınıfı	Tatil Köyü	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Sınıfı	Tatil Köyü	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Antalya	1	42	16 913	37 490	İzmir	2	2	182	364
Antalya	2	1	416	964	Mersin	1	1	320	640
Aydın	1	3	1 189	2 468	Muğla	1	21	5 860	12 994
Balıkesir	2	2	176	368	Muğla	2	4	595	1 194
İzmir	1	2	813	1 842	Toplam		78	26.464	58.324

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

6. Hosteller

Hosteller, daha çok gençlik turizmine konaklama ve yeme-içme hizmeti vermektedir (Resmi Gazete, 2005: 4532). Düşük bütçe ile seyahat eden sırt çantalı gezginler ve öğrenciler için ucuz konaklama imkânı sunmaktadır. Hosteller, en az on odalı olmalıdır (Koçhan, 2015: 27). Eğlenme, duş, çamaşır, telefon, internet, ilk yardım hizmetlerin sağlıklı verilmesi için gerekli tedbirlerin alındığı konaklama tesisleridir.

Yaya veya bisikletle seyahat eden kişi ve grupların konakladığı tesislere de hostel adı verilir. Han ve öğrenci yurdu anlamlarına da gelir. Öğretmen denetiminde çeşitli amaçlarla seyahat eden öğrencilerin konakladığı tesisler yurt olarak tanımlanırken, diğer grupların konakladığı tesisler ise, han olarak tanımlanmaktadır. Her ikisine birden hostel denir. Öğrenci yurtları bu konaklama türü içinde kabul edilmediğinden Türkiye’de hostel mevcut değildir (Doğanay, 2001: 543). Aynı şekilde Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla Turizm Bakanlığı konaklama türleri sınıflandırmasına göre de hostel bulunmamaktadır.

Harita 5. Türkiye’de Tatil Köylerinin İllere Dağılışı (2020)

7. Dağ Evi / Oberj

Dağ oteli olarak da isimlendirilir. Bunlar, kırsal turizm tesisleri sınıfında yer almaktadır. Doğal güzellikleri olan sahalarda, kış sporu merkezlerinde, ormanlık alanlar ile vadilerde inşa edilmektedir. Tesislerde hem spor etkinlikleri yapılmakta hem de doğal güzellikler izlenmektedir (Doğanay, 2001: 541). Oberjler, genellikle şehir dışında, doğal güzelliklere sahip, kış ve dağ sporlarının yapılabildiği ve turistik yollarla entegre sahalarda kurulmaktadır (Barutçugil, 1989: 54). Dağ evi en az bir yıldızlı, odalar, ranza sistemi olmadan en fazla altı kişilik olmalıdır (Resmi Gazete, 2005: 4542).

Türkiye’de 2020 itibariyle 970 yatak kapasiteli toplam 3 oberj tesisi bulunmaktadır. Yine 359 yatak kapasiteli toplam 4 adet turizm işletmeli dağ evi tesisi mevcuttur. 312 yatak kapasiteli 5 turizm yatırım tesisinin inşası ise devam etmektedir. Bolu’da 2, Ankara’da 1 tesis faaliyet gösterirken, Bolu, Kayseri, Rize ve Trabzon’da birer tesis faaliyet göstermektedir. Dağ evi / oberjler yayla turizmi ve kış turizminin geliştiği illere dağılmıştır.

8. Diğer Konaklama Tesisleri

Bu grupta B tipi tatil sitesi, butik tatil villası, çiftlik evi/köy evi, golf tesisi, kırsal turizm tesisi, özel tesis, turizm kompleksi ve yayla evi yer almaktadır. Türkiye’de toplam 439 diğer konaklama tesisinde 16.800 oda ve 35.066 yatak kapasitesi bulunmaktadır. B tipi tatil sitesi Muğla ve İstanbul’da birer olmak üzere 2 adettir. Bu tesislerde toplam 42 oda ve 236 yatak kapasitesi mevcuttur. Butik tatil villası, 70 oda ve 140 yatak kapasitesi ile İzmir’de hizmet vermektedir. 12 çiftlik evi/ köy evinde toplam 112 oda ve 225 yatak kapasitesi vardır. İzmir’de 3, Düzce’de 2, Denizli, Edirne, Muğla, Kahramanmaraş, Nevşehir, Ordu ve Tunceli’de birer tesis mevcuttur (Tablo 10).

Türkiye’de golf tesisi 3 adet olup, 531 oda ve 1.348 yatak kapasitesi ile sadece Antalya’da hizmet vermektedir. Toplam 4 adet kırsal turizm tesisinde 61 oda ve 120 yatak bulunmaktadır. Bu tesisler Çanakkale, İzmir, Kahramanmaraş ve Sinop’ta yer almaktadır. 411 özel tesiste 12.911 oda ve 26.465 yatak kapasitesi vardır. En fazla özel tesis İstanbul’dadır. Bu ilde 137 tesis hizmet vermektedir. Daha sonra sırasıyla Nevşehir, İzmir, Antalya, Karabük, Muğla, Çanakkale ve Balıkesir illeri takip etmektedir.

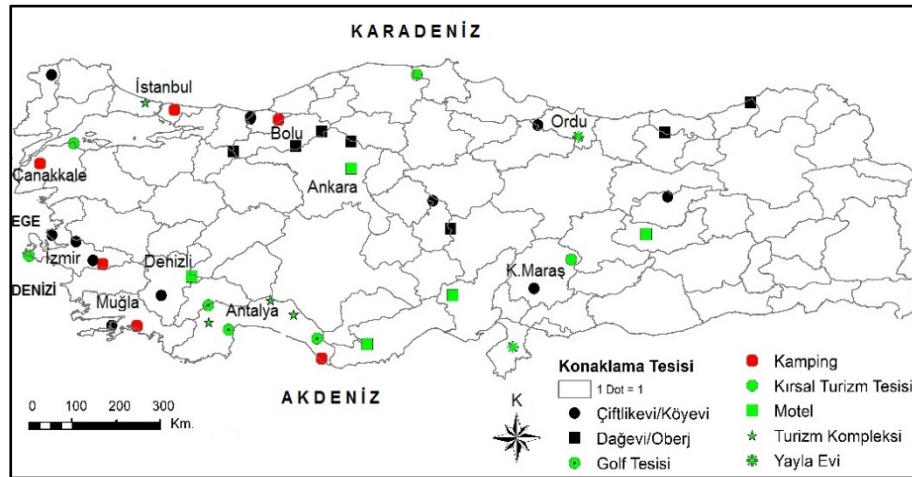
Türkiye’de mevcut olan toplam 4 turizm kompleksinden 3’ü Antalya’da ve 1’i de İstanbul’da faaliyet göstermektedir. Bu tesislerde toplam 3.043 oda ve 6.442 yatak bulunmaktadır. Ayrıca 30 oda ve 90 yatak kapasiteli toplam 2 yayla evi vardır ve bunlar Hatay ve Ordu illerinde yer almaktadır (Harita 6).

Gezi ve sportif amaçlarla kullanılan motorlu teknelere yat, teknelerin barındığı ve temel ihtiyaçlarını karşıladığı yerlere de Marina ya da Yat Limanı adı verilmektedir. Yat limanları turistik konaklama yönetmeliğine göre diğer tesisler sınıfında yer almaktadır. Yatlar, geceleme yapıldığından turistik konaklama tesisi olarak kabul edilmektedir (Doğanay, 2001: 539). Türkiye’de İstanbul, Ege ve Akdeniz sahilleri yat limanlarının yoğunlaştığı sahalardan göze çarpmaktadır. Türkiye’de ilk yat limanları Muğla (Bodrum, Marmaris), Aydın (Kuşadası) ve Antalya (Kaleiçi, Kemer) illerinde faaliyete girmiştir.

Tablo 10. Diğer Konaklama Tesislerinin İllere Dağılımı (2020)

İlin Adı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	İlin Adı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Motel Sayısı				Çiftlik/Köy Evi Sayısı			
Adana	1	75	150	Denizli	1	15	30
Mersin	1	65	134	Düzce	2	33	66
Ankara	1	20	40	Edirne	1	10	20
Denizli	1	15	30	İzmir	3	21	44
Elazığ	1	39	81	K.Maraş	1	10	20
Toplam	5	214	435	Muğla	1	5	10
Dağevi/Oberj Sayısı				Kırsal Turizm Sayısı			
Bolu	3	473	1 024	Nevşehir	1	5	15
Ankara	1	30	66	Ordu	1	8	10
Kayseri	1	31	69	Tunceli	1	5	
Rize	1	9	18	Toplam	12	112	225
Trabzon	1	51	152	Kırsal Turizm Sayısı			
Toplam	7	594	1 329	Çanakkale	1	19	44
Kamping Sayısı				Yayla Evi Sayısı			
Muğla	1	140	420	İzmir	1	12	24
İstanbul	1	116	350	K.Maraş	1	15	34
İzmir	1	50	100	Sinop	1	15	18
Çanakkale	1	40	120	Toplam	4	61	120
Antalya	1	30	90	Yayla Evi Sayısı			
Düzce	1	15	45	Hatay	1	15	30
Toplam	6	391	1 125	Ordu	1	15	60
Turizm Kompleksi Sayısı				Golf Tesisi Sayısı			
Antalya	3	2 203	4 678	Antalya	3	531	1 348
İstanbul	1	840	1 764	Toplam	3	531	1 348
Toplam	4	3 043	6 442				

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Harita 6. Türkiye’de Diğer Turistik Konaklama Tesislerinin İllere Dağılımı (2020)

Belediye İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri

Belediye işletme belgeli konaklama tesisleri de türlerine göre sınıflandırılmaktadır. Fakat sınıflandırmada genel bir karmaşa olmaktadır. Çünkü tesisler, hangi türde işletilirse işletilsin belediye işletme belgeli tesis şeklinde kayıtlara geçmektedir. Türkiye’deki tüm turistik konaklama tesislerinin bakanlığa bağlanmasıyla birlikte daha sağlıklı bir sınıflandırma ve dağılımın ortaya çıkması beklenmektedir.

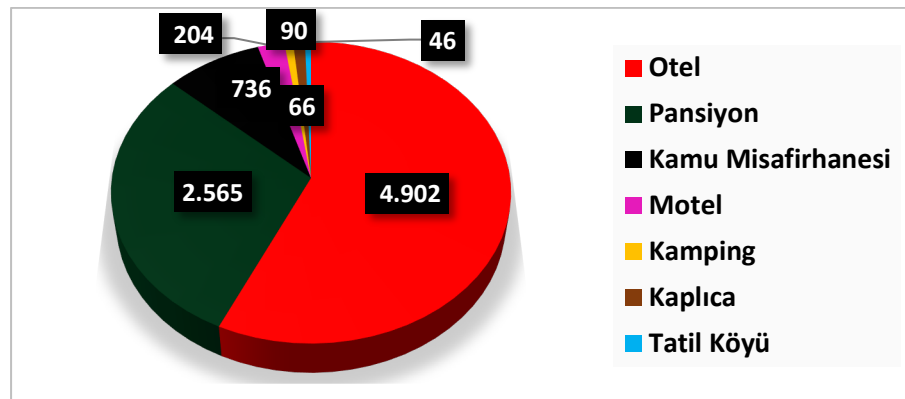
Belediye işletme belgeli konaklama tesislerinin işletme ve denetimleri yerel yönetimler tarafından yapılmaktadır. Bu işletmeler, iş yeri açma ve çalıştırma ruhsatına ilişkin esaslara göre birinci, ikinci ve üçüncü sınıf tesis olarak sınıflandırılmaktadır. Bu işletmelerin turizm işletme belgesi bulunmamaktadır. Oda fiyatları da çeşitli kriterlere göre belediyeler tarafından belirlenmektedir (MEB, 2006: 8). Belediye işletme belgeli konaklama tesislerinin hizmet kalitesi ve standartları turizm işletme belgeli tesislere göre daha düşük düzeydedir.

Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla farklı türlerde toplam 8.609 belediye işletme belgeli tesis hizmet vermektedir (Tablo 11, Grafik 3). Bu tesislerin %56,9’unu oteller, %29,8’ini pansiyonlar ve %8,5’ini kamu misafirhaneleri teşkil etmektedir. Geriye kalan %4,8 tesisi ise motel, kamping, kaplıca ve tatil köyleri meydana getirmektedir. Türkiye’nin her iline dağılan kamu misafirhaneleri (üniversite konukevi, öğretimevi, polisevi, orduevi vb.) genellikle kurum ve kuruluşun adıyla anılmakta, 736 tesis ve 41.408 adet yatakla konaklama hizmeti vermektedir.

Tablo 11: Türkiye’de Belediye İşletme Belgeli Tesislerin Türlerine Dağılımı (2020)

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Oran (%)
Otel	4.902	397.408	56,9
Pansiyon	2.565	86.821	29,8
Kamu Misafirhanesi	736	41.408	8,5
Motel	204	8.569	2,4
Kamping	66	5.837	0,8
Kaplıca	90	19.342	1,1
Tatil Köyü	46	16.297	0,5
Toplam	8.609	575.682	100

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Grafik 3. Türkiye’de Belediye İşletme Belgeli Tesislerin Türlerine Dağılımı (2020)

Türkiye’de 2020 yılı itibariyle belediye işletme belgeli 8.609 konaklama tesisi toplam 253.268 oda ve 575.682 yatak kapasitesiyle hizmet vermektedir (Tablo 12). Oysa 2000 yılında Türkiye’yi de belediye işletme belgeli toplam 7.836 konaklama tesisi ve 344.886 yatak kapasitesi vardı (<https://yigm.ktb.gov.tr>). 20 yıllık dönemde tesis sayısının nispeten daha az artmasına karşılık yatak kapasitesinde 230.429, başka bir ifadeyle yaklaşık %67 oranında büyük bir artış meydana gelmiştir.

Tablo 12. Belediye İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin İllere Dağılışı (2020)

İlin Adı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	İl Adı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Adana	74	2 017	3 699	K.Maraş	22	469	910
Adıyaman	23	748	1 375	Karabük	98	1 124	2 571
A.Karahisar	102	5 108	13 748	Karaman	4	125	202
Aksaray	14	513	1 086	Kars	23	610	1 208
Amasya	65	900	2 013	Kastamonu	79	1 641	3 728
Ankara	60	2 323	4 610	Kayseri	34	1 257	2 728
Antalya	1 028	53 116	136 644	Kilis	6	213	446
Ardahan	16	301	628	Kocaeli	114	2 664	6 551
Artvin	87	1 809	3 651	Konya	122	3 270	6 636
Aydın	127	5 081	12 053	Kütahya	35	1 386	4 079
Ağrı	10	382	674	Kırklareli	25	664	1 307
Balıkesir	472	11 552	29 456	Kırkkale	10	290	471
Bartın	251	2 128	5 290	Kırşehir	9	293	583
Batman	14	482	993	Malatya	25	927	1 778
Bayburt	4	73	122	Manisa	74	2 021	4 698
Bilecik	18	379	791	Mardin	47	1 467	3 138
Bingöl	5	144	240	Mersin	452	10 215	25 542
Bitlis	18	612	1 213	Muğla	901	28 642	64 861
Bolu	98	1 981	4 104	Muş	26	607	1 178
Burdur	50	929	1 987	Nevşehir	324	5 827	13 732
Bursa	181	5 042	11 299	Niğde	23	917	2 133
Çanakkale	342	6 678	15 723	Ordu	32	597	1 267
Çankırı	18	438	955	Osmaniye	14	358	702
Çorum	41	991	1 944	Rize	36	1 197	2 597
Denizli	13	391	806	Sakarya	71	1 539	3 263
Diyarbakır	21	560	1 076	Samsun	24	410	862
Düzce	67	1 664	3 711	Siirt	7	298	570
Edirne	97	2 586	5 972	Sinop	76	1 377	3 673
Elazığ	18	465	898	Sivas	54	1 764	3 557
Erzincan	31	770	1 543	Şanlıurfa	65	1 904	4 269
Erzurum	101	2 701	5 388	Şırnak	9	258	695
Eskişehir	28	994	2 106	Tekirdağ	52	1 284	2 576
Gaziantep	16	554	1 074	Tokat	52	1 169	2 656
Giresun	45	795	1 746	Trabzon	45	1 208	2 677
Gümüşhane	14	266	554	Tunceli	1	7	14
Hakkâri	13	339	737	Uşak	11	245	435
Hatay	144	3 613	8 534	Van	48	1 766	4 012
Isparta	43	1 036	2 258	Yalova	94	2 524	6 243
Iğdır	11	426	829	Yozgat	44	980	1 936
İstanbul	1 430	43 231	81 898	Zonguldak	27	727	1 440
İzmir	184	4 909	10 330	Toplam	8.609	253. 268	575. 682

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

Belediye işletme belgeli tesisler bakımından İstanbul 1.430 tesisle ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada 1.028 tesisle Antalya gelirken, Muğla 901, Balıkesir 462, Mersin 452, Çanakkale 342, Nevşehir 324 tesisle ilk 7 sırayı paylaşmaktadır. Buna karşılık belediye işletme belgeli en az tesise sahip olan il de 1 tesisle Tunceli’dir. Bunu 4 tesisle Bayburt ve Karaman takip etmektedir. Bingöl 5, Siirt 7, Kırşehir ve Şırnak 9 tesisle en az tesise sahip olan illerdendir (Harita 7). Tesis sayılarının illere dağılımında, ilin konumu, ulaşım durumu, nüfus büyüklüğü, ekonomik yapısı ve özellikle de nüfus ve turistik hareket yoğunluğunun rol oynadığı ayırt edilmektedir.

Belediye işletme belgeli tesislerin dağılım haritası incelendiğinde, bakanlık işletme belgeli tesislere göre ülke geneline daha fazla yayıldığı görülmektedir (Harita 7).

sınıflandırma ve yetki karmaşasına neden olmaktadır. Önümüzdeki dönemde tüm turistik konaklama işletmelerinin bakanlık işletme belgesine sahip olacağı, böylece konaklama tesisleri tek merkezden belgelendirilip denetleneceği ve bu konuda yaşanan karmaşanın giderileceği beklenmektedir.

Turistik konaklama tesislerinin sınıflandırılmasındaki bir diğer sorun da tür sayısının fazla olmasıdır. İşletmeler türlerine göre daha az sayıda ve sade bir sınıflandırmaya tabi tutulmalıdır. Çünkü oteller, sınıflandırılırken yıldızlarına göre, termal veya butik olup olmamalarına göre çok sayıda alt sınıfa ayrılmıştır. Diğer bazı türlerde de benzer ayrımlar söz konusu olmaktadır.

Otel, motel ve pansiyon geleneksel konaklama tesisleri olarak kabul edilmektedir. Bunların dışında tatil köyü, kamping, hostel, oberj, tatil sitesi, tatil villası, çiftlik evi/köy evi, golf tesisi, kırsal turizm tesisi, özel tesis, turizm kompleksi ve yayla evi diğer konaklama tesisleri olarak sınıflandırılmaktadır. Turistik konaklama içerisinde otellerin ayrı bir yeri vardır. Hem yaygın olması hem de çeşitli konseptlerde ve türlerde hizmet vermesi bakımından en fazla kullanılan turistik konaklama tesisleridir. Otel türleri içinde 5 yıldızlı otellerin de farklı bir konumu vardır. Bir otelin 5 yıldızlı olması için çok sayıda kriteri taşıması gerekmektedir. Bu nedenle her ilimizde 5 yıldızlı otel bulunmamaktadır.

Türkiye’de turistik konaklama tesislerinin gelişimi 1980’den sonra hız kazanmıştır. 1990’a gelindiğinde turistik konaklama sayısı 3102 ile 1980’e göre 7 kat artmıştır. 1981’de çıkarılan *Turizm Teşvik Kanunu*’nun tesis sayısının artmasında büyük etkisi olmuştur. Bu kanun özellikle kıyı turizmini desteklediğinden Ege ve Akdeniz’e kıyısı olan illerimizde turistik konaklamanın gelişimi oldukça hızlanmıştır. Bugün turizm işletme belgeli 4218 tesis, 487.376 oda ve 1.020.985 yatak kapasitesine ulaşılmıştır.

Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinin illere dağılışı incelendiğinde, Antalya 807 tesisle açık ara ilk sırada gelmektedir. Daha sonra sırasıyla İstanbul 644, Muğla 412, İzmir 222, Ankara 182, Nevşehir 110, Balıkesir 95 ve Aydın 92 tesisle takip etmektedir. Bakanlık işletme belgeli en az tesis ise Kilis’te olup yalnızca 1 tesis mevcuttur. Diğer illerden Bayburt ve Siirt’te 2’şer, Bingöl ve Iğdır’da 3’er tesis hizmet vermektedir.

Türkiye’de konaklama tesislerinin dağılışı düzeninde, özellikle batı, güneybatı ve güney Anadolu kıyılarında konumlanan illerde daha fazla yoğunlaşma eğilimi ayırt edilmektedir. Bu bağlamda Antalya, Muğla, İzmir ve Aydın illeri ilk sıralarda yer almaktadır. Gerçekten doğal ve beşeri ortam şartlarının elverişli olması, buralarda turizm faaliyetlerinin öne çıkmasına yol açmaktadır. Öte yandan İç Anadolu’da bulunan Nevşehir ilinin sıralamada önde olmasında ise, hiç şüphesiz Ürgüp-Göreme yöresinde dünyanın en özgün yer şekillerinden olan peribacalarının doğal ve kültürel çekiciliğinin belirgin etkisi söz konusudur. Dolayısıyla doğal ve beşeri turistik çekiciliklerin önemi ve dağılışı ile konaklama tesislerinin sayısı, türü ve dağılışı arasında çok yakın ilişkiler gözlenmektedir. Bu durum, entegre turizm planlama çalışmalarında bölgesel karakterin önemini ortaya koymaktadır.

Ayrıca yoğun bir istihdam sağlayan turistik konaklama tesislerinin, alternatif turizm türleriyle birlikte Türkiye’nin iç bölgelerinde bulunan illerinde de teşvik edilerek yaygınlık kazanmasına önem verilmelidir. Böylece iller arasında gelişmişlik farkının azaltılmasında turizm sektöründen daha fazla yararlanılmalıdır.

Kaynakça

- Aktaş, A. (2002). *Turizm İşletmeciliği ve Yönetimi. (2. Basım), Antalya: Azim Matbaası.*
- Akıncı, Z. (2010). *Konaklama İşletmelerinde Kriz Yönetimi: Alanya Bölgesindeki Konaklama İşletmelerinde Kriz Sürecinde Karşılaşılan Sorunların Tespit Ve Çözümüne Yönelik Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.*
- Akıncı, Z. (2011). *Otel İşletmeciliği. Ankara: Nobel Yayınevi.*
- Akova, İ. (2008). *Turizm Araştırmaları, İstanbul: Çantay Kitabevi.*
- Akova, İ. (2019). *Turizm Coğrafyası, İçinde: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya (Editör: M. Doğan, Ö. Sertkaya Doğan), Ankara: Pegem Akademi, s.377-422.*
- Alaeddinoğlu, F. Toroğlu, E. Elibüyük, M. (2006). Türkiye’de Bölgesel Farklılıklara Göre Konaklama Tesislerinin Gelişimi ve Değişimi, *IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Ankara Üniversitesi 25-26 Mayıs 2006. Ankara. Ss:145-152.*
- Azaltun, M. ve Kaya, E. (2010). *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları. (3. Basım), Ankara: Detay Yayıncılık.*
- Baykal, F. (2019). *Türkiye Turizm Coğrafyası, İçinde: Türkiye Beşeri ve İktisadi Coğrafyası (Editör: N. Taşlıgil, G. Sahin), Ankara: Nobel Yayınevi, s.349-416.*
- Barutçugil S. İ. (1989). *Turizm İşletmeciliği. (3. Basım), İstanbul: Beta Basım.*
- Dilber, İ. (2007). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkisinin Girdi Çıktı Tablosu Yardımıyla Değerlendirilmesi, *Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 14(2): 205-220.*
- Dinçer, M. ve Dinçer, F. (1989). Türkiye’de Konaklama Sektörünün Gelişimi ve Başlıca Sorunları Üzerine Bir Araştırma, *İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 47 (1-4): 45-57.*
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası. Konya: Çizgi Kitabevi.*
- Doğaner, S. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası. İstanbul: Çantay Kitabevi.*
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm, *İzmir: Ege Coğrafya Dergisi, 15: 51-59.*
- <https://yigm.ktb.gov.tr/Eklenti/68203,08122020-tarihi-itibariyla-bakanlik-belgelikonaklama-t-.xls?0> (Erişim Tarihi 17.12.2020).
- <https://www.tursab.org.tr/istatistikler/turistik-tesis-isletmeler/> (Erişim Tarihi 21.12.2020).
- <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201137/belediye-belgeli-tesis-istatistikleri.html> (Erişim Tarihi: 17. 12. 2020).
- Koçhan, M. (2015). *Risk Ve Kriz Dönemlerinde Otel İşletmelerinin Yönetimine Yönelik Bir Araştırma Otel İşletmelerinde Risk Ve Kriz Yönetimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.*
- Kozak, N. Kozak, M.A. Kozak, M. (2011). *Genel Turizm İlkeler- Kavramlar. Ankara: Detay Yayıncılık.*
- MEB - Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). Konaklama ve Seyahat İşletmeleri, *Ankara, MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi).*

- Okuyucu, A. ve Akgiş, Ö. (2016). Türkiye’de Konaklama Sektörünün Yapısal ve Mekânsal Değişimi: 1990-2013, *Ankara: Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1):249-269.
- Özgüç, N. (1977). Sayfiye Yerleşmeleri: Gelişme ve Başlıca Özellikleri, *İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 22:142-162.
- Özgüç, N. (2007). *Turizm Coğrafyası (Özellikler ve Bölgeler)*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Resmi Gazete. (2005). Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, *Ankara: 25852: 4519-4552*.
- Resmi Gazete. (2019). Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, *Ankara: 30791: 92-120*.
- TÜROFED. (2008). *Konaklamanın Seyahat Pazarındaki Yeri, Ekonomiye Katkıları ve Turizm-Endüstri İlişkileri*. İstanbul: Özgün Ofset (www.turofed.org.tr).
- Usta, Ö. (2001). *Genel Turizm*. İzmir: Anadolu Matbaası.
- Yıldız, Ş. (2011). *Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinin Örgüt Yapılarının Mekanik-Organik Örgüt Yapısı Bağlamında İncelenmesi*, Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Yiğitoğlu, R. (2020). *Konaklama İşletmelerinde Turist Azlığı Durumunda Alternatif Ürün ve Hizmet Geliştirme Stratejilerinin Etkisi: Nevşehir İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacıbektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.